

Många årsstämmor och styrelsemöten har passerat under 75 år. Protokollen är bevarade. Foto: Mats Hannerz.

EKFRÄMJANDET 75 ÅR - PROTOKOLLEN BERÄTTAR

Mats Hannerz

Eken har fått sällskap av andra lövträd, namnet har bytts ut och finansieringen av ekodling har fasats ut till förmån för information och kunskapspridning. Men annars har uppdraget varit sig likt för Ekfrämjandet under de 75 år som gått sedan föreningen startade som Sällskapet för ekodlingens främjande. Den här artikeln ger ett axplock från föreningens historia så som den kan läsas ut från gamla protokoll.

Sjuttiofem år är en ansenlig ålder för en förening men en kort tid för en ek från vaggan till grav. Bildandet av *Sällskapet för eksko-*

gens främjande år 1944 firades förra året med utgivningen av praktverket ”*Quercus - Eken och andra lövträd*”. Boken ger en översikt av vår kunskap om lövträden men själva historiken för föreningen sparades till Ekbladet. Historiken baseras främst på protokollen från föreningens tidiga år.

En ständig bristvara

Men först lite om situationen när föreningen bildades. Det var ju krig och avspärningar. Den inhemska industrin hade varit beroende av import av virke från kontinenten, men nu var ju handeln strypt. Särskilt akut var läget för den viktiga garvämnesin-

Skinnberedningen krävde garvsyra, en produkt som i sin tur förbrukade mycket ekvirke. Garvämnestillverkarna var några av initiativtagarna till det nya sällskapet. Bild från Mattons läderfabrik i Gävle. Foto: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB/Länsmuseet Gävleborg.

dustrin, och inte minst under beredskapstiden fanns ett stort behov av att garva läder för militärens persedlar.

Diskussionen om Sveriges tillgångar på ek var dock långtifrån ny. Eken var en viktig råvara för skeppsbyggnad redan på vikingatiden. För att säkerställa tillgången på virke till flottan deklarerades eken som *Regale* av Gustav Vasa år 1558. Det innebar ett förbud att avverka ek, ett förbud som stod sig ända till 1830, men då hade staten ändå förköpsrätt för ekar. Det var först år 1875 som markägare fritt kunde disponera ekskogen.

Det fanns under 1900-talets början en stark oro för att ekens framtid var hotad. Många av de gamla bjässarna var avverkade, och den nya ekskog som kom upp var ofta i dåligt skick och utsatt för bete.

Kunde man göra något för att främja ekskogarna?

Initiativ från garvämnestillverkarna

Den första som nämns som initiativtagare till Sällskapet var faktiskt en industriman, Gösta Albin, direktör vid AB Tannin i Västervik. *"Faran för släktets förgubbning genom en sjunkande nativitet gäller liksom vårt folk även den svenska ekskogen"*, skriver Albin i boken *Eken* 1946. Han syftar förstås på paret Myrdals bok "Kris i befolkningsfrågan" som var i ropet. I ett referat från det första mötet (se nedan) framhölls att *"Med beundransvärd målmedvetenhet hade AB Tannin och dess energiske direktör sökt hos myndigheterna vinna gehör för kravet på åtgärder ägnade att förbättra vården av det svenska ekskogsbeståndet*

och stimulera intresset för återplantering och nyplantering av ek.” Företaget hade redan före sällskapets bildande gett bidrag till Föreningen för växtförädling av skogs-träd för att förstärka ekförädlingen.

Gösta Albin var alltså en av tillskyndarna till Sällskapet, men det fanns många fler. Inte minst skogsvårdsstyrelserna såg problemen med att ungskogarna inte vårdades och att nyförnyringen var svag. Forskarna stod också på problemställarnas sida, och här skulle Nils Sylvé bli en förgrundsfigur.

Första protokollet

Sällskapet för ekodlingens främjande bildades formellt vid ett möte i Stockholm den 20 april 1944. På mötet fanns länsjägmästarna från de 14 sydligaste länen närvarande, och dessutom representanter för AB Åtvidabergs industrier, AB Tannin, AB Utländskt Trä, AB Bohman & Johansson, Garvämnesaktiebolaget Weibull samt AB Lövträförädling. Ordförande var professor Nils Sylvé, som var föreståndare för Föreningen för växtförädling, stationerad i Ekebo i Skåne.

Det första protokollet (som nu finns på Ekfrämjandets hemsida) berättar om bakgrunden till Sällskapets bildande. Nils Sylvé underströk att det skett en betänklig överavverkning, särskilt under krigsåren. Eken har ju stor betydelse som material i byggnads-, garvämnes- och möbelindustrin. Att just 1944 lovade att bli rikblommigt med en hög ollonproduktion gjorde det angeläget att agera (det visade sig senare att ollontillgången blev riklig i Skåne men slog fel i Östergötland).

Under mötet bidrog länsjägmästarna med tankar om problem och åtgärder. Man konstaterade att den ekbevuxna arealen i

Direktör Gösta Albin på Tannin AB arbetade för att Sällskapet skulle kunna bildas. Foto: Västerviks museum.

AB Tannin startade som Svenska Garvämnesfabriken år 1905 av Erik W Tillberg, som betraktas som den svenska garvämnesindustrins grundare. Företaget ombildades till AB Tannin år 1909 (tannin betyder ju garvsyra). Råvaran för garvextraktet var avfall av ekträ som tuggats sönder till flis och kokats. Ur massan utvanns extraktet som sedan tappades på ekfat och såldes vidare till läderindustrin. AB Tannin fortsatte att tillverka garvämnen men lönsamheten blev allt sämre på 1950-talet. Då hade man kompletterat med halvkemisk massa som förbättrade företagets ekonomi men på 1960-talet lades verksamheten ner helt.

landet hade gått tillbaka, men det saknades bra siffror på tillbakagången. Skogsvårdsstyrelserna ville satsa stort på skogsodling – *”Möjligheterna att på naturlig väg få fram ekkulturer synes icke så stora, varför huvudvikten måste läggas på odlingsarbetet”* (länsjägmästare Tord Waesterberg). Det saknades rationellt skötta äldre ekkulturer, och många var utsatta för bete.

Målet skulle vara att bli självförsörjande på ek i landet. För att nå dit behövdes bi-

drag och uppmuntran till skogsägarna, och dessutom åtgärder mot betesdjur och vilt, inte minst älgen. Länsjägmästarna önskade att det fanns medel att dela ut bidrag för skyddsåtgärder och fria plantor.

Kopplingen mellan kostnader och intäkter diskuterades livligt. Om odlingen skulle löna sig måste priset på ektimret vara tillräckligt. En faktor 2,5 gånger priset för furu nämndes. Priset i framtiden var lika svårt att sia om då som nu. Garvämnesindustrin kunde på sikt hotas av syntetiska preparat, men de vegetabiliska garvämnena ansågs fortfarande överlägsna. För golvtillverkarna sågs eken som bestående – ”Med hänsyn till den svenska

ekens användbarhet skulle det alltid finnas marknad för den” (Sven Larsson, AB Utländskt Trä). Samtidigt fanns röster om att eken kunde ersättas av andra trädslag som kunde härdas genom behandling – ”Genom arsenikpreparat kunna trädslag göras rötbeständiga” (länsjägmästare Otto Bundy).

Efter de inledande överläggningarna beslutades att ”bilda en sammanslutning för ekodlingens främjande”. Stadgarna slogs fast liksom formerna för hur sällskapet skulle arbeta.

Morot i stället för piska

En brännande fråga var hur tillståndet i skogen skulle förbättras - med lagar eller

Nils Sylvén var professor i skogsbotanik vid Skogshögskolan och föreståndare för den nystartade Föreningen för växtförädling av skogsträd i Svalöv. Han blev också Sällskapet för ekodlingens främjande förste ordförande. Målning på Skogforsk, Ekebo. Foto: Bo Karlsson.

uppmuntran? Här var Sällskapet tydliga med att man inte ville använda den hårda lagstiftningsvägen. I stället skulle förädling, informationskampanjer och uppmuntran i form av premiering och bidrag göra skogsägare mer positiva till ekskogen.

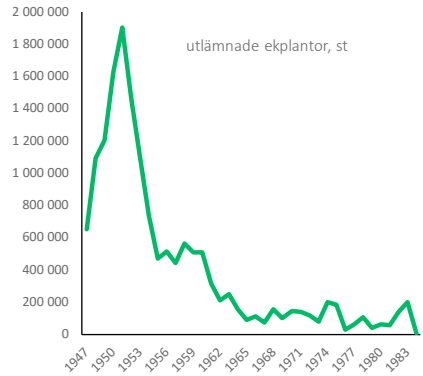
Bidrag och premiering kräver en kassa, och här hade industrimedlemmarna en nyckelroll. De industrier som var med vid bildandet var ”understödjande medlemmar” som förutom en inträdesavgift betalade en löpande årsavgift beroende på hur mycket ek de använde. Inbetalningarna liknar till formen den som idag används av till exempel Skogforsk, där medlemmarna betalar en avgift per hanterad kubikmeter virke. I Sällskapets fall skulle avgiften vid starten vara 2,5 öre per inköpt kubikfot ektimmer, 5 öre per inköpt kubikfot sågat ekvirke och 25 öre per ton garvämnesved.

Inträdes- och årsavgifterna gav det första året den imponerande summan av 35 500 kr, det motsvarar i dagens penningvärde 738 000 kr. Vid 10-årsjubileet 1954 summerades de understödjande medlemmars sammanlagda bidrag till 176 000 kr. Skogsvårdsstyrelserna hade då kunnat rekrytera 106 000 kr till sitt stöd för ekodling.

Pengarna användes sedan till premiering och bidrag till skogsägare. Det blev skogsvårdsstyrelserna som fick en huvudroll att administrera bidragen.

Gratis ekplantor och skötselstöd

Det beslutades att skogsvårdsstyrelserna skulle samla in ollon och odla upp plantor. Dessa skulle sedan lämnas ut gratis till skogsägare som önskade odla ek. I vissa fall kunde skogsägarna också så ollon direkt. För detta arbete fick skogsvårdsstyrelserna 20 kr per hektoliter insamlade ekollon, 10 kr per 1000 utlämnade oom-

Antal utlämnade ekplantor från skogsvårdsstyrelserna som har producerats med stöd från Sällskapet. Toppåret 1951 lämnades 1,9 miljoner plantor ut och året innan inträffade den absoluta toppen i olloninsamling – 7900 hektoliter!

skolade ekplantor och 20 kr per 1000 omskolade ekplantor (priserna höjdes något med tiden). Dessutom kunde skogsägare få kontantbidrag för befrämjande av naturlig återväxt, antingen genom röjning eller hägnad, dock högst 75 kr per hektar. Förutom de fria plantorna kunde skogsägare också få bidrag från statens skogsodlingsanslag, utanför Sällskapets försorg. Det framgår dock inte av protokollet hur stort detta kunde vara.

Insatta medlemmar hade uppmärksammat att det fanns en statligt förvaldat ekplanteringsfond, skapad genom den ekskogslösen som skogsägare tidigare betalat för rätten att avverka ek på skatte- och säterijord utan hinder av kronans regalierätt. Trots att fonden var gammal borde det ändå finnas medel där som rätteligen skulle användas till ekplantering.

Sällskapets arbetsutskott gjorde flera framstötter mot staten för att få loss dessa

medel, som tydligen bara försvunnit in i statskassan. Man konstaterade dock att utsikterna var små och ”att statsmakterna gjort sig skyldiga till maktmissbruk” genom att konfiskera fonden. Man gav så småningom upp försöken, även om man gjorde framstötar mot riksdagsmän att agera.

Det årliga stödet till skogsodling av ek blev en av Sällskapetets huvuduppgifter. Det fortsatte fram till 1984, när Ädellövskogslagen trädde i kraft och staten tog ett större ansvar för bidragen.

Under åren har det blivit en ansevärd mängd, totalt 17 miljoner utlämnade ekplantor och 970 hektoliter ekollon. Dessutom har sällskapet gett stöd till 3200 hektar med skogsodling av ek och 9700 hektar med vård av naturlig återväxt.

Premiering

Utöver det direkta stödet till ekodling skulle sällskapet också premiera ett aktivt

ekskogsbruk genom att dela ut priser för god ekskogsöktsel. Varje enskild skogsägare hade rätt att delta i premieringen, som egentligen var en tävling. Länsskogvaktarna hade en nyckelroll i bedömningen men en särskild premieringsnämnd fattade besluten.

Den allra första premieringen (år 1945) gick till godsägaren Gunnar Lindblad på Lyckås gård i Skärstad socken. Motiveringen var att Lindblad innehade ”ett av landets vackraste ekbestånd, Hillingeängen, att han genomfört betesfred på sin fastighet och verkställt röjning samt att han upplåtit plats för skogsvårdsstyrelsens ekplantaskola”.

De finaste priserna utgjordes av ett ekskrin med silverbeslag (första pris), och dessutom kunde premieringskommittén dela ut ett enklare andra pris och diplom. Fram till 1954 hade 35 skogsägare premierats. Priset av god eksköttsel har fortsatt genom tiderna. Idag delas högst ett

En modern bild från Lyckås säteri i Skärstad socken (Jönköpings kommun), där Gunnar Lindblad erhöll Sällskapetets allra första premiering år 1945 för sina goda ekbestånd. Foto: L.G.foto, CC BY-SA 4.0. Wikipedia commons.

rikspris ut varje år till någon som gjort "föredömliga insatser på egen eller förvaltnad skog" eller "andra som gjort synnerligen förtjänstfulla insatser för sällskapet syften." Dessutom delas länspriser ut, också i form av ett skrin, efter nominering från medlemmar.

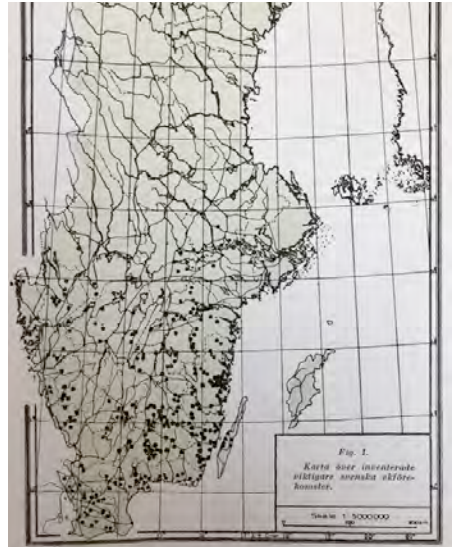
Inventeringen – finaste eken i Urshult

"De stora sammanhängande ekskogarna som en gång under ekskogarnas tid voro förhärskande i Syd- och Mellansverige, äro för länge sedan försvunna" skrev Nils Sylvén i boken Eken 1946. Han citerar också Anders Wahlgrens bok Skogsskötsel från 1914 där det heter att "Numera uppträder eken mestadels i smärre bestånd och dungar eller gruppvis eller enstaka inblandat i andra södra Sveriges skogssamhällen".

Riksskogstaxeringens metodik ansågs inte tillräcklig för att få kontroll över tillgången till ek. I stället startades en inventering av elitbestånd genom ett upprop till länsjägmästarna i de sydliga länen. Rapporteringen verkställdes snabbt "då samtliga länsjägmästare visat sig väl förtrogna med sina områdens viktigare ekbestånd", som Nils Sylvén beskriver i sin sammanställning på årsmötet 1945.

Den bästa växtligheten hade blandformer av druv- och stjärkek (arterna kallas numera bergesk och ek). Den vackraste eken förekom i Blekinge, längs Smålands kust och i Åsnenområdet. Nils Sylvén blev särskilt fäst vid ekar i Urshultstrakten vid Åsnen, där det fanns stora sammanhängande skogar av just den välväxande blandtypen. Dessutom vårdades eken väl.

Många andra områden med fina ekbestånd nämns från alla län. I Norra Kalmar län fanns vackra bestånd av elitek i Mis-

Den inventering som genomfördes 1944 fann många exempel på viktiga ekförekomster i södra Sverige. Från boken "Eken" (1946).

terhults och Hjorteds socknar, Jönköping hade vackra bestånd i Värnamotrakten och särskilt vid Nydala och i Östergötland fanns den bästa eken vid Adelnäsbaroniet.

Hur antalet ekar stod sig på 1940-talet jämfört med 200 år tidigare är svårt att veta. Däremot hade man bra kontroll på de äldre siffrorna efter den inventering som gjordes 1729–1730 i anslutning till "sjökanten" kring Karlskrona, beskrivet av Sven Björnsson i boken Eken. Det var ju skeppsindustrin som var den stora avnämaren. I de besiktigade distrikten i Kalmar, Kronoberg, Blekinge och Gotland fanns: 45 461 mogna och goda ekar; 124 604 ekar som blivit märkta; 6 728 som ännu var för späda för att märka; 30 234 i ålder avtagande men ännu brukbara; 65 994 alldeles obrukbara och 97 445 risekar.

Naturskydd och Ekkommittén

Även om sällskapet hade aktiv ekskogs-skötsel som huvuduppgift fanns det ett stort intresse för ekens skönhets- och naturvårdsvärde. Samarbetet med naturvården var tätt kring hur man skulle skydda äldre ekar mot hård avverkning.

I januari 1945 kallades till möte på Kungliga Skogsstyrelsen i Stockholm där syftet var att *"framlägga synpunkter och förslag rörande behovet av åtgärder för skyddande och befrämjande av ekskogarna i landet och bevarandet av gamla, dekorativa ekar med betydelse för landskapets skönhet."* Med på mötet fanns bland annat Nils Sylvén, Skogsstyrelsen, industriföretagare, Naturskyddsföreningen (Sten Selander och Nils Dahlbeck), Samfundet för hembygdsvård och Domänverket. Mötet var överens om att det var viktigt att skydda de ur naturskyddssynpunkt vackra ekarna, och framför allt ville man värna de fristående solitärträden. Domänverket fridlyste sina solitärer och vissa områden avsattes till naturparker. Men man ville inte använda lagstiftning utan i stället upplysning. Och man skulle jobba långsiktigt - till exempel häften i folkskolornas undervisning i hembygds-kunskap. På kortare sikt föreslog Sten Selander att man skulle *"komma till tals med uppköpare och producenter om att ej avverka gamla solitärer"*. Motkommentaren från Gösta Albin var att industrin främst köper avverkat virke och kan inte påverka skogsägarna. Ett problem var också att många vill bygga i vackra ekdungar.

Det blev mycket diskussion om fridlysningsspåret. Det innebär kostnader och att markägarna tappade kontrollen över sina egna vårdträd. Ett alternativ skulle kunna vara ett premieringssystem. Det påpekades

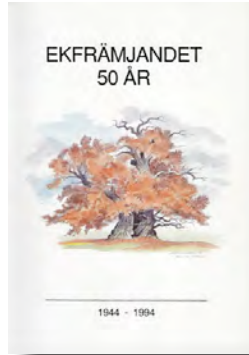
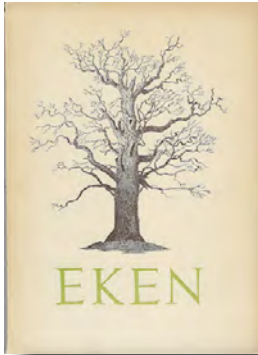
också att en ny naturskyddslag var under utarbetande, och att det var möjligt att påverka utformningen av den.

Resultatet av mötet blev i alla fall att *Ekkommittén* bildades för att föra frågan om skyddet av de gamla ekarna vidare. Vad resultatet av Ekkommitténs arbete blev framgår inte av protokollen. I förarbetet till 1952 års naturskyddslag nämns dock Ekkommittén: *"Framhållande vikten av att våra skogligt värdefullaste trädindivider – de s.k. elitträden och elitbestånden – icke avverkas utan bevarades hemställer ekkommittén i nämnda skrivelse om revision av lagen angående naturminnesmärkens fredande."* Den nya naturskyddslagen började gälla 1952, och den innehöll bland annat möjligheter att fridlysa naturminnen utan markägarens godkännande.

Information och böcker

Redan första året bestämde sällskapet att man skulle ta fram en "kortare broschyr" som skulle beskriva eken och dess värde för en bredare allmänhet. Broschyren blev sedan en stående punkt på mötena de kommande åren. När den var kvar hade den utvecklats från broschyr till den 126 sidor tjocka boken *Eken*, som innehöll artiklar om tillgången på ek, den svenska ekskogens historia och ekodlingsskötsel, allt skrivet av framstående experter. Dessutom bidrog samtliga länsjägmästare i "eklänen", producenter och konsumenter med egna betraktelser om trädslaget.

Boken blev slutligt klar 1946 och tryckt i 20 000 exemplar, varav 3 i skinnband med monogram som gick till kungligheterna. På mötena beklagade man att tidsplanen inte hållits: *"Tryckningen har fördröjts dels genom att klichéanstalten haft svårigheter att få samtliga klichéer klara, och dels genom*

Måste-böcker i en ekodlars bokhylla. *Eken* (1946), *Ekfrämjandet 50 år* (1994) och *Quercus - eken och andra lövträd* (2019).

att en tryckningsmaskin gick sönder. Där-till kommer de vanliga materialanskaff-ningssvårigheterna för papper m.m.”

Kostnaden för boken kom att landa på 29 554 kr, en stor kostnad på den tiden. Men årsberättelsen argumenterar att ”Med hänsyn till det goda mottagande boken rönt på alla håll, är arbetsutskottet förvis-sat om att bokens propaganda- och upplys-ningsvärde fullt ut motsvarar kostnaderna för densamma.”

Nästa större bokinsats gjordes 1994 till 50-årsjubileet, en bok med det logiska namnet ”*Ekfrämjandet 50 år*”. Även detta var ett praktverk med både sällskapets his-torik och artiklar om skötsel, lönsamhet, genetik, forskning, skador och biologisk mångfald i lövskogen.

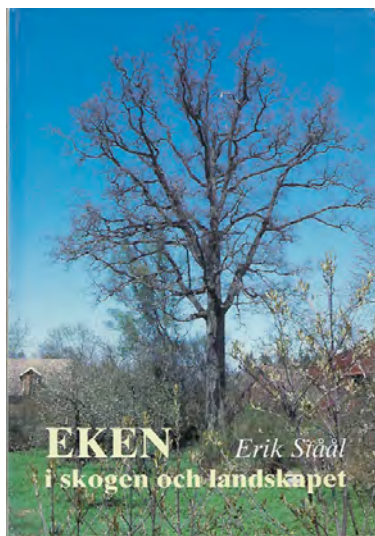
Nästa bokprojekt kom att bli en följe-tong i mötesprotokollen. Redan 1977 be-stämdes att lämna ett anslag till en lärobok i ekskogsskötsel, författad av professor Lennart Nordström och Erik Ståål tillsam-mans. Frågan kommer upp på varje möte och den var alltid nästan klar. 1981 utlovas att den är klar inom 2–3 veckor och 1983 att den ”bör kunna vara helt klar inom ett

halvår”. År 1985 säger dock Lennart Nord-ström att han definitivt gett upp hoppet om att fullfölja uppdraget. Då hade Erik Ståål, som tröttnat på långbänken, redan bestämt att han ville slutföra boken på egen hand och 1986 kunde den slutligen tryckas. I stället för att Ekfrämjandet, med stöd från Skogsstyrelsen, gav ut en lärobok så blev det Södra Skogsägarna som till slut stod bakom ”*Eken i skogen och landskapet*”. Boken är en bibel för varje ekskötare.

När 75-årsminnet skulle firas blev det naturligt att bokiteln också speglade den vidgade verksamheten hos Ekfrämjandet - namnet blev ”*Eken och andra lövträd*”.

Ekbladet

Ekfrämjandet beslutade på 1980-talet att starta en ”enkel årsskrift” som förutom årsberättelse, exkursionsreferat och med-lemsförteckning skulle innehålla en eller två fackuppsatser. Resultatet blev Ekbla-det, som kom ut med sitt första nummer 1986. Första året gavs två nummer ut men därefter har årsskriften hållit sig till ett nummer varje år. Detta nummer är det 35:e året. Redaktören var vid starten Ulf Olsson

Eken i skogen och landskapet från 1986 är den mest grundläggande boken om ekskogs-skötsel. Författaren Erik Ståål var hedersmedlem i Ekfrämjandet och erhöll sällskapets pris flera gånger.

Ulf Olsson var Ekbladets redaktör från starten 1986 till och med 2011. Det är 25 år! Foto: Mats Hannerz.

som höll posten ända fram till 2011 när han lämnade över till författaren av denna artikel.

Epilog

Historik kan skrivas på många olika sätt. De som var med tidigare skulle säkert kunna krydda med egna minnen och anekdoter och betydligt fler personporträtt. Det finns enorma mängder av exkursions- och reseberättelser att hämta mer information ur. Ekbladet välkomnar alla bidrag med minnen för framtida nummer. Kanske till 80-årsjubileet?

Nästan alla uppgifter här är hämtade från protokoll skrivna vid årsstämmor och möten med arbetsutskottet (Sällskapets verkställande organ). Protokollen finns arkiverade hos sekreteraren och utgör en rik

källa till information. Det gäller inte minst de äldre protokollen, som ofta innehöll detaljerade referat av diskussionerna. Välkomna att forska vidare! ■

Hela historiken finns sparad hos sekreteraren i Nybro. Foto: Mats Hannerz.

Ordförande i Sällskapet för ekodlingens främjande - Ekfrämjandet

- Nils Sylvén 1944 – 1957
- Helge Johnsson 1957 – 1976
- Sven Eriksson 1976 – 1984
- Gunnar Almgren 1984 – 1993
- Gustav Fredriksson 1994 – 2002
- Arne Mirton 2002 – 2008
- Jan Linder 2008 – 2012
- Thomas Thörnqvist 2012 –

Helge Johnsson i mitten blev sällskapets andre ordförande. Här omgiven av Martin Werner till vänster och landshövding Bengt Lyberg till höger. Foto: Skogforsk.

Ekfrämjandets portalparagraf – från ek till ädellöv till löv

1944

§ 1 Sällskapets uppgift är att verka för **intensifierad ekskogsvård, främst ökad odling av ek**, dels genom tillhandahållande av ekplantor och ollon av god härkomst och dels genom ekonomiskt stöd åt odlarna.

1948

§ 1 Sällskapets uppgift är att verka för **höjande och utbredande av ekskogsskötseln i södra Sverige** genom allmän upplysning, understödjande och premiering av ekkulturer och ungskogsvård, tillhandahållande av ekplantor och ollon av god härstamning samt andra åtgärder, som kunna främja detta syfte.

1985

§ 1 Sällskapets uppgift är att verka för **god skötsel av ädellövskog, främst ekskog**, syftande till hög kvalitetsproduktion.

Idag

§ 1 Sällskapets uppgift är att verka för **god skötsel av lövskog, främst ek- och annan ädellövskog**, syftande till hög kvalitetsproduktion.

EKFRÄMJANDET 1944-2019

1944

Sällskapet för ekodlingens främjande bildas vid ett sammanträde 20 april i Stockholm.

1946

Boken "Eken" trycks i 20 000 exemplar och sprids till beslutsfattare, medlemmar och skogsansvariga i landet.

1954

10-årsjubileum i Västervik. Konungen lyckönskar sällskapet.

1958

Limhamns Träindustri AB och AB Gustaf Kährs ansluter. Svenska Cellulosa AB hade tillkommit några år tidigare.

1959

AB Tannin lägger ner sin drift och lämnar sitt medlemskap. Direktör Gösta Albin blir "personlig hedersledamot".

1960

Exkursionen går till Visingsö där revirförvaltare Erik Stenström tar medlemmarna med på en remmalagsutflykt genom den 130-åriga ekskogen.

1963

Sällskapet bidrar med 1500 kr till en ekfröplantage i Kristianstads län sedan det blivit klart att inget statsbidrag kunde påräknas.

1964

Stadgarna ändras – även enskilda skogsägare och företag som inte är understödjande kan bli medlemmar.

1967

Sällskapet medverkade i en Elmiautställning under mottot "*Svensk ek - starkare och vackrare finns inte*".

1970

Namnbytet till *Ekfrämjandet* klubbas vid årsmöte i Kalmar den 8 oktober.

1971

AB Lövträförädling utträder, och två år tidigare hade SCA lämnat (1973 lämnade också Facit AB sällskapet). Diskussioner om hur man ska värva nya medlemmar – Domänverket avböjer medlemskap.

1972

Genom medlemstappet har ekonomin försämrats. Nu beslutas att på årsmötena skulle endast middag men ej drycker vara fritt.

1973

Ekfrämjandet startar kursverksamhet, bland annat för att öka intäkterna (som dock bara pågår några år).

1975

Årsavgiften är nu 50 kr för enskilda och 250 kr för företagsmedlemmar. Understödjande medlemmar upphör som kategori.

1976

Sven-Eriksson väljs till ordförande, och nu påbörjas en 37 år lång tradition att ordförande ska vara länsjägmästare eller motsvarande på Skogsstyrelsen.

1981

Ekfrämjandet varnar för att 5:3-paragrafen i skogsvårdslagen kan drabba eken: *"Risk för att ekbestånd och ekblandskog kan komma att inrangeras bland sådana bestånd med hänsyn till att välskötta bestånd ofta håller en volym per hektar som ligger under hälften av gränens."*

1984

Ädellövskogslagen träder i kraft, och med den tar staten över bidragsansvaret för anläggning och skötsel av ädellövskog.

1985

Nya stadgar som inbegriper även andra ädellövträd (men *"främst ekskog"*) och nytt premieringsreglemente som innebar årliga priser men inga bidrag.

1986

Ekbladet kommer ut med sitt första nummer i augusti. Boken *"Eken i skogen och landskapet"* ges ut, författad av hedersledamoten i Ekfrämjandet Erik Ståål.

1989

Kursverksamheten startas igen och pågår en stor del av 1990-talet.

1994

Ekfrämjandet fyller 50 år, exkursionen sammanfaller med den nya skogsvårdslagens jämställda mål mellan produktion och miljö. "Programmet låg rätt i tiden" konstateras det. Boken *"Ekfrämjandet 50 år"* kommer ut. Sällskapet har nu 36 företags- och 175 enskilda medlemmar.

2003

Ädellövprogrammet startar vid SLU som den största satsningen på forskning om ek och andra ädla lövträd. Ekfrämjandet hejar på. Programmet pågår till 2009.

2006

Carl von Friesendorff motionerar om att inriktningen bör ändras till att främja lövskog, inte bara ädellöv och ekskog. Styrelsen föreslog avslag men årsmötet ville annorlunda och uppdrog styrelsen att ändra i stadgarna.

2007

Nya stadgar klubbas där alla lövträd får plats. Namnet Ekfrämjandet behålls dock. Under året startar också Linnéuniversitetet sina kurser i lövskogsskötsel. Besök på Flakulla skogsgård ingår för alla studenter.

2012

Erik Stenström donerar ett kapital till *"Erik Stenströms stiftelse för Ekskogsbrukets främjande"* som delar ut bidrag till projekt i stiftelsens anda. Stiftelsens styrelse utses av Ekfrämjandet och SLU.

2013-2014

Ekfrämjandets hemsida får en mer modern utformning och startar på Facebook.

2017-2018

Ekfrämjandet börjar med *"miniexkursioner"*, ofta i samarbete med andra aktörer.

2019

Skogsstyrelsen avslutar sitt stöd till Ekfrämjandet efter 75 års tätt samarbete med motivet att man vill hålla isär myndighetsrollen och det ideella engagemanget. Sällskapet firar 75 år och ger ut boken *Eken och andra lövträd*.

EKKATEKESEN

I arbetet med boken *Eken* från 1946 kom förslaget upp att råden om god ekskogsskötsel skulle sammanfattas i några få punkter. Resultatet blev Ekkatekesen med de tio viktigaste råden som varje ekodlare skulle känna till. Står sig råden idag? Ganska många gäller fortfarande men idag håller nog många inte med om att hugga ofta och svagt eller att granen inte skulle fungera tillsammans med eken.

1. *Du skall icke beta mark, som avses till skogsskörd! Ekplantor förstöras alltid av betesdjuren!*
2. *Du skall hålla stammen av villebråd, framför allt av hjortdjuren, älg, hjort och rådjur, inom måttliga gränser och uppsätta nödig skyddshägnad!*
3. *Du skall gynna eken vid all röjning och ungskogsgallring på bättre marker.*
4. *Du skall röja och gallra i så god tid, att befintlig ungek kan räddas.*
5. *Du skall icke misströsta, om till synes dåliga ektelningar! Besinna, att eken i späd ålder har stor förmåga att rätta till sig men godtag aldrig stubbskott från äldre träd!*
6. *Du skall besinna, att eken vid högre ålder kräver förhållandevis stort utrymme för att nå fullgod utveckling och då måste ha mera hjälp än de flesta andra trädslag!*
7. *Du skall aldrig hugga mycket på en gång utan ofta och svagt!*
8. *Du skall undvika gran som underväxt och inblandning i ekbeståndet!*
9. *Du skall tillse att lämpligt underbestånd erhålles, sedan eken blivit äldre. Lövträd ger ekonomiskt utbyte och gott marktillstånd!*
10. *Du skall verkställa ekkultur å för ek lämpliga marker!*